

Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Minister VWS

Deadline: zsm

Ministerie van
Volksgezondheid, Welzijn
en Sport
Programmadirectie COVID-19

Ontworpen door

5.1.2e, 5.1.2e, 5.1.2e

5.1.2e

M 5.1.2e

5.1.2e @minvws.nl

Datum Document

Kenmerk

1835131-219023-PDC19

Bijlage(n)

Voorstel KLM over dubbele
testverplichting

nota

(ter beslissing)

Reactie op brief KLM over dubbele testverplichting

1 Aanleiding voor deze nota

KLM heeft een alternatief plan opgesteld om de dubbele testverplichting voor passagiers, de vliegverboden en de verplichte sneltest voor luchtvaartbemanning op te heffen. Naar aanleiding hiervan is een adviesaanvraag aan het RIVM verzonden. Het RIVM heeft hier op 1 maart een advies over uitgebracht. In deze nota gaan we in op de wens van KLM, het advies van het RIVM en de beleidsmatige afweging hierin.

2 Beslispunten, advies en mogelijk alternatief

- 1) *Gaat u akkoord met het wijzigen van de Ministeriële Regeling zodat transferpassagiers uitgezonderd worden op de sneltestverplichting, conform RIVM advies?*
- 2) *Gaat u akkoord met wijziging van de Ministeriële Regeling zodat wordt opgenomen dat luchtvaartbemanning mag reizen met een NAAT-test van maximaal 72 uur oud, waardoor zij zich niet voor elke reis hoeven te laten testen?*
- 3) *Gaat u akkoord met het niet creëren van een juridische basis voor het testen van passagiers bij aankomst in plaats van voor vertrek en het niet opheffen van de vliegverboden?*
- 4) *Gaat u akkoord met beantwoording van KLM (in afstemming met IenW) in lijn met bovenstaande wijzigingen?*

Wij adviseren om deze wijzigingen mee te nemen in de besluitvorming op 8 maart en de ministeriële regeling die naar aanleiding daarvan wordt

opgesteld. De wijzigingen kunnen daarna zo snel mogelijk in werking treden, met inachtneming van de nahangperiode.

Ministerie van
Volksgezondheid, Welzijn en
Sport
Programmadirectie COVID-19

Kenmerk
1835131-219023-PDC19

3 Samenvatting en conclusies

De KLM heeft een plan ingediend om maatregelen rondom reizen te wijzigen en te versoepelen, waarbij zij aangeven dat dit voorstel qua veiligheid minimaal gelijkwaardig is aan de huidige maatregelen, maar praktisch beter uitvoerbaar. Het plan is ingediend omdat KLM ziet dat de huidige maatregelen grote impact hebben op de economische positie van KLM en op de gezondheid van de luchtvaartbemanning.

Voorstel KLM

Het voorstel van KLM ziet kort gezegd op het volgende:

- 1) a. Opheffing van sneltestverplichting voor alle reizigers, behalve uit "donkerrode gebieden".
b. De sneltest voor deze kleinere groep reizigers moet dan tevens afgenomen worden bij aankomst op Schiphol, niet in het land van vertrek.
- 2) Opheffing van deze sneltest voor reizigers uit donkerrode gebieden wanneer verplichte quarantaine is ingeregeld.
- 3) Opheffen van sneltest voor transferpassagiers.
- 4) Geen verplichte PCR- of antigeentest meer voor crew voor vertrek, maar het creëren van een nog lagere drempel voor crew om zich te laten testen bij klachten. Alleen een sneltest bij terugkeer indien crew in donkerrood gebied heeft verbleven.
- 5) Opheffen vliegverboden.

Adviesaanvraag RIVM

Naar aanleiding van het voorstel van KLM, hebben we het RIVM de volgende vragen gesteld, u heeft dit telefonisch met de heer **5.1.2e** besproken.

1) Hoe kijkt het RIVM aan tegen een uitzondering op de sneltest voor transferpassagiers? Deze transferpassagiers dienen wel in het bezit te blijven van een negatieve PCR-test van maximaal 72 uur voor aankomst in Nederland en vliegen vervolgens door zonder de luchthaven te verlaten.

2) Kunt u aangeven hoe u aankijkt tegen de mogelijkheid een wekelijkse PCR- of andere NAAT-test te verplichten voor bemanning die van en naar hoogerisicogebieden vliegt? Dit betekent ook dat buitenlandse crew een NAAT-test moet laten zien van maximaal 7 dagen oud bij aankomst in Nederland.

Reactie op voorstel KLM

1a. Opheffen van sneltest voor passagiers

Sinds 23 januari is het voor reizigers uit hoogerisicogebieden verplicht om zowel een negatieve PCR-test als een negatieve sneltest te tonen voordat ze naar Nederland mogen vliegen. In de Kamerbrief is aangegeven dat deze maatregel geldt tot de invoering van de verplichte quarantaine voor reizigers.

Binnen de EU zijn geen andere landen die een dubbele testverplichting vragen, de meeste EU-landen kennen wel een enkele verplichte test en een verplichte quarantaine. Wij zijn van mening dat de verplichte sneltest voor passagiers nodig blijft zolang er geen quarantaineverplichting geldt zoals eerder door het kabinet uitgedragen. Hoe langer we de huidige en mogelijk nieuwe varianten buiten de deur houden, hoe meer we – mede op basis van de vaccinaties - de maatregelen in Nederland stap voor stap kunnen afbouwen.

Ministerie van
Volksgezondheid, Welzijn en
Sport
Programmadirectie COVID-19

Kenmerk
1835131-219023-PDC19

Op dit moment werken we samen met IenW, de NCTV, BZ en BZK aan een maatregelenpakket op reizen voor de middellange termijn. Dit maatregelenpakket leggen we deze week voor aan het OMT van 5 maart. In dit pakket is de brede antigeentestverplichting vervangen door verplichte quarantaine, en geldt alleen nog een antigeentestverplichting voor reizigers uit gebieden waar nu een vliegverbod voor geldt (de hoogste risicolanden).

Volgende week overwegen we het OMT van 12 maart advies te vragen over maatregelen op de korte termijn. Dit ziet toe op de noodzakelijkheid van sneltestverplichting voor crew, voor transportmedewerkers en eventueel op de verruiming van de 4-uurstermijn van de sneltest. Of een nader advies op deze punten wenselijk is, willen we beoordelen aan de hand van het advies van het OMT van 5 maart.

Vanuit de luchtvaartsector krijgen we signalen dat de sneltestmaatregel een waterbedeekt heeft. Reizigers die als eindbestemming Nederland hebben, vliegen naar Duitsland of België en reizen vanaf daar met een ander vervoersmiddel naar Nederland toe. Voor deze reizigers geldt dan veelal alleen een verplichte PCR-test. KLM gaf aanvankelijk aan dat er slechts heel beperkt sneltesten beschikbaar zijn in de landen waar zij op vliegen. Tijdens een recente evaluatie heeft KLM hierbij aangegeven dat dit probleem inmiddels op de meeste routes verholpen is, of binnenkort verholpen wordt.

1b. Testen voor vertrek of bij aankomst

KLM roept op om de sneltest bij aankomst op Schiphol te verplichten in plaats van voor vertrek uit het risicogebied. Dit sluit aan bij de oproep van D66. Ook het RIVM geeft aan dat de antigeentest in plaats van in het land van herkomst ook bij aankomst in Nederland afgenomen kan worden. Ze geven hierbij aan dat het testen van aankomende passagiers op Nederlandse luchthavens kan helpen om de quarantaine compliance te verbeteren.

Er is een aantal redenen waarom tot nu toe niet is gekozen voor testen bij aankomst:

- Er is op dit moment geen juridische basis om een test bij aankomst te verplichten, de juridische basis is er wel voor testen voor vertrek. Dit zou dus een wetwijziging vergen. Het is de vraag of hier politiek draagvlak voor te vinden is.
- Indien je op Schiphol testen bij aankomst gaat verplichten, moet dit ook bij andere luchthavens, en mogelijk bij havens, treinstations etc. Dit zou een grote inspanning vergen van de GGD'en, omdat dit waarschijnlijk niet privaat te organiseren is. Daarnaast zou het gaan om een flinke hoeveelheid testcapaciteit die hiervoor beschikbaar zou moeten zijn. Met name wanneer er weer meer reizigers komen.

- Als de testen door de GGD worden afgenomen, wordt de reiziger geen kosten in rekening gebracht. Hiermee wordt reizen aangemoedigd ten opzichte van de huidige situatie waarin de kosten op de reiziger drukken. Het aantal reizigers is nu nog relatief beperkt, maar kan de komende maanden flink groeien.
- Indien iemand voor vertrek test, is de kans nog kleiner dat iemand besmettelijk aan boord van een vliegtuig zit. Je beschermt dus ook de andere reizigers aan boord van het vliegtuig
- Minder belasting van de zorg indien reizigers mét covid in het land van vertrek blijven in plaats van een beroep doen op de zorg in Nederland.
- Wat doe je indien iemand alsnog weigert zich te laten testen op de luchthaven? Een Nederlander of EU-burger kunnen we niet weigeren, er geldt (momenteel) ook geen verplichte quarantaine. Het is wellicht mogelijk om (na een wetswijziging) een boete op te leggen, maar een boete voorkomt geen besmettingen in Nederland.
- Bij gebrek aan een register met inreizigers, is het niet mogelijk om te controleren of reizigers zich daadwerkelijk laten testen bij aankomst en hierop te handhaven. Op dit moment is voor luchtvaartpassagiers de controle 100% door de luchtvaartmaatschappijen.

Ministerie van
Volksgezondheid, Welzijn en
Sport
Programmadirectie COVID-19

Kenmerk
1835131-219023-PDC19

Op basis hiervan adviseren we om niet te gaan werken aan een wetsvoorstel om het verplichten van testen bij **aankomst** mogelijk te maken.

3. Sneltestverplichting voor transferpassagiers

KLM geeft aan dat transferpassagiers vanwege de dubbele testverplichting niet langer voor Schiphol kiezen als hub. Dit heeft grote economische gevolgen voor KLM. Transferpassagiers kunnen het coronavirus niet in Nederland verspreiden, maar kunnen andere passagiers (voor, tijdens, of na de vlucht) wel besmetten. De verplichte PCR-test beperkt dit risico. Het RIVM heeft in haar advies aangegeven dat de antigeentest voor transferpassagiers kan vervallen. Ons advies is om dit over te nemen en de antigeentest te laten vervallen voor transferpassagiers. Besluitvorming over dit punt wordt meegenomen in de MCC van 8 maart.

4. Sneltestverplichting voor bemanning

Transportpersoneel, waaronder luchtvaartbemanning, is uitgezonderd op de PCR-test, maar niet op de sneltest. De hoofdregel is dus dat bemanning in de vier uur voor vertrek uit het hoogrisicogebied een sneltest af laat nemen en alleen vliegt met een negatieve test. Op aandringen van zowel de Kamer als de luchtvaartsector, is aan luchtvaartmaatschappijen ook de mogelijkheid geboden om een alternatief testprotocol in te dienen. Het OMT heeft in haar 97^e OMT advies deel 1 advies uitgebracht waaraan dit protocol aan zou moeten voldoen. Inmiddels zijn er negen protocollen goedgekeurd en in de Staatscourant gepubliceerd.

KLM geeft aan dat de test (ondanks het goedgekeurde alternatieve testprotocol) voor bemanning te ingrijpend is en negatieve medische consequenties heeft (bloedneus, loopneus, voorhoofdsholteontsteking en slijmvliesproblematiek). Bovendien test slechts een heel klein deel (0,1%) positief.

KLM kiest er op dit moment voor om haar personeel per reis twee keer te

laten testen met een sneltest, voor vertrek en bij terugkeer.

In het goedgekeurde protocol wordt ook de mogelijkheid geboden om slechts één keer te testen met een NAAT test, vlak voor vertrek. KLM kiest er echter voor deze test niet in te zetten, omdat ze op een nóg snellere LAMP-test willen wachten die binnen 1 uur uitslag geeft.

Ministerie van
Volksgezondheid, Welzijn en
Sport
Programmadirectie COVID-19

Kenmerk
1835131-219023-PDC19

Het RIVM heeft geadviseerd om de testverplichting voor bemanning in stand te houden. Wel geeft zij aan dat na bemanning ook kan reizen met een NAAT-test van maximaal 72 uur oud na afname. Na deze 72 uur neemt de kans toe dat iemand die besmet is met covid-19 besmettelijk wordt en kan de veiligheid van collega's en passagiers minder gegarandeerd worden. Dit sluit ook aan bij het 97^e OMT advies deel I, wat deze interpretatie ruimte ook biedt.

Het kan luchtvaartmaatschappijen wel helpen wanneer de hoofdregel (sneltest van maximaal 4 uur oud voor vertrek uit een hoogrisicogebied) in de Ministeriële Regeling wordt aangevuld met de mogelijkheid om een PCR van 72 uur oud te gebruiken. Luchtvaartmaatschappijen hebben dan de keuze voor welk regime ze gaan. Voor crew van KLM betekent dit dat zij zich ongeveer twee à drie keer per week zouden moeten laten testen. Dit sluit niet aan bij de wens van KLM, maar het zorgt er wel voor dat de bemanning veel minder vaak getest hoeft te worden dan nu het geval is.

Advies aan u is om het RIVM advies hierover over te nemen en om dit – na overleg met KLM over hoe behulpzaam dit is – mee te nemen in besluitvorming in de MCC van 8 maart aanstaande, zodat dit zo snel mogelijk in de Ministeriële Regeling gewijzigd kan worden.

In de meeste landen is luchtvaartbemanning uitgezonderd op de verplichte testen, dit sluit aan bij het advies van ICAO (de internationale burgerluchtvaartorganisatie). In de Raadsaanbevelingen van de EU staat dat er van transportmedewerkers (waaronder bemanning) niet meer dan een sneltest bij aankomst gevraagd zou moeten worden en crew uitgezonderd zou moeten worden indien ze niet langer dan twee uur in een derde land geweest zijn, tenzij in dit land een risicovolle variant aanwezig is.

5. Vliegverboden

In het OMT van 26 februari is reeds gesproken over de eventuele verlenging van vliegverboden. In de MCC van vandaag, 2 maart, heeft het kabinet besloten het advies van het OMT te volgen en de vliegverboden te verlengen tot 1 april 00.01 uur, met uitzondering van het vliegverbod vanaf Kaapverdië.

Nieuw protocol KLM voor crew

KLM heeft op zaterdag 27 februari een nieuw testprotocol voor crew ingediend. De strekking van het protocol is crew alleen te testen na terugkeer uit een gebied met meer dan 500 besmettingen per 100.000 inwoners per 14 dagen. Slechts enkele landen hebben een dergelijk hoog besmettingsniveau. Daarmee wordt geen rekening gehouden met landen waar mutaties van het virus voorkomen. Testen na terugkeer is bovendien geen geschikt moment: een besmetting die tijdens de reis is opgelopen wordt nog niet gedetecteerd (incubatieperiode) en de tijdens de reis kan het bemanningslid eventueel wel besmettelijk zijn. Daar kom je dan pas achteraf achter.

IenW heeft KLM laten weten dat ze niet zonder goedkeuring hun protocol kunnen wijzigen. Wij adviseren u niet mee te gaan met het voorgestelde protocol van KLM.

Proces

Er worden twee aparte OMT-adviezen gevraagd:

- 1) Op 5 maart spreekt het OMT over een algeheel advies om niet te reizen en over het middellange termijn perspectief
- 3) Op 12 of 19 maart spreekt het OMT eventueel over maatregelen op de korte termijn: de antigeentestverplichting voor transportmedewerkers en de termijn van 4 uur van de antigeentest.

Ministerie van
Volksgezondheid, Welzijn en
Sport
Programmadirectie COVID-19

Kenmerk
1835131-219023-PDC19

4 Draagvlak politiek

Er is politiek gezien veel draagvlak voor maatregelen gericht op reizen, ook in samenhang met de strenge maatregelen die momenteel in Nederland gelden. Met name D66 en de PvdD roepen op tot strenge maatregelen om het aantal internationale reisbewegingen te beperken.

Op 25 februari zijn Kamervragen gesteld door leden Paternotte, Diertens (beiden D66) en Kuiken (PvdA) over de dubbele testverplichting voor passagiers, de sneltestverplichting voor bemanning en de gevolgen die dit beleid heeft.

5 Draagvlak maatschappelijk en eenduidige communicatie

Er is veel draagvlak voor strenge maatregelen gericht op reizen, zo lang er ook binnen Nederland strenge maatregelen gelden als bijvoorbeeld een avondklok en (eerdere) sluiting van scholen. Er is ook een groep reizigers, bijvoorbeeld met familie in het buitenland, die minder begrip hebben voor de (stapel van) maatregelen. Daarnaast is de luchtvaartsector niet blij met de dubbele testverplichting voor passagiers en de testverplichting voor crew.

6 Financiële en personele gevolgen

De dubbele testverplichting heeft grote gevolgen voor luchtvaartmaatschappijen omdat er minder reizigers zijn en met name minder transferpassagiers. Daarnaast ontwijken reizigers de Nederlandse luchthavens vanwege de vereiste dubbele testverplichting.

7 Juridische aspecten en haalbaarheid

Nvt

8 Afstemming (intern, interdepartementaal en met veldpartijen)

De maatregelen op het gebied van reizen worden interdepartementaal besproken op directeursniveau met IenW, NCTV, BZ, JenV en BZK.

9 Gevolgen administratieve lasten

Nvt

10. Toezeggingen

Nvt

11. Fraudetoets

Nvt

5.1.2e , 5.1.2e 5.1.2e
5.1.2e

Ministerie van
Volksgezondheid, Welzijn en
Sport
Programmadirectie COVID-19

Kenmerk
1835131-219023-PDC19